

Rachel Streefland

Wethouder voor Asiel en Integratie, Maatschappelijke Opvang en
Beschermd Wonen, Samen voor Overvecht, Erfgoed, Personeel en
Organisatie, Wijk Overvecht

Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht

Telefoon 14 030

www.utrecht.nl/

Vaste Tweede Kamercommissie voor
Volksgezondheid, Welzijn & Sport,
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

De gemeente Utrecht onderschrijft de inhoud van het [position paper](#)¹ van de Vereniging Nederlandse Gemeenten. In deze bijdrage lichten wij vanuit onze uitvoeringspraktijk de toegevoegde waarde van het Woonplaatsbeginsel beschermd wonen en bijbehorend objectief verdeelmodel toe.

Samen naar beschermd thuis

De gemeente Utrecht is centrumgemeente voor de uitvoering van beschermd wonen in de regio Utrecht. Sinds 2015 geven wij onze verantwoordelijkheid vorm in samenwerking met de regiogemeenten: de U16². Net als alle andere betrokkenen kunnen wij ons vinden in de weg naar een beschermd thuis. Samen willen we dat inwoners zo lang en zelfstandig mogelijk dichtbij de eigen sociale omgeving (beschermd) kunnen wonen en leven.

Verschuivende verantwoordelijkheden

Onze samenwerking richtte zich afgelopen jaren op de vormgeving van beschermd wonen door de centrumgemeente en in de U16. Samen hebben we nieuwe beschermde woonvormen gerealiseerd, zoals zelfstandige woonvormen met 24-uurs toezicht of zeer specialistische woonzorgvormen in onze regiogemeenten. Met onze zorgorganisaties hebben we meer differentiatie en een betere spreiding van het aanbod in de regio aan kunnen brengen. Daar zijn we in Utrecht best trots op.

Ook hebben we ervaren dat het met de huidige wetgeving en het centrumgemeente verdeelmodel moeilijk is om echt gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid: van zelfstandig wonen tot en met beschermd wonen. Die gezamenlijke verantwoordelijkheid begint in het huidige stelsel pas op het moment dat inwoners hun zelfstandige woonvorm daadwerkelijk verliezen; het moment dat de centrumgemeente aan zet is om het beschermd wonen vorm te geven. De verantwoordelijkheid en het geld verschuiven op dat moment van lokaal naar de centrumgemeente/U16.

Lokaal zorgen dat mensen thuis kunnen blijven wonen

Gevolg van deze verschuiving is dat inwoners van zelfstandig wonen instromen in beschermde woonvormen. Waarbij we gelet op de woontekorten, we als U16 veel moeite hebben om inwoners weer uit te laten stromen naar een thuis. Ook zien we dat regiogemeenten lokaal niet de middelen en (financiële) prikkels hebben om de steunstructuren zo in te richten dat inwoners thuis kunnen blijven wonen. Daarvoor zijn niet altijd zorg, ondersteuning en toezicht nodig. In de praktijk zien wij dat ook ondersteuning op (financiële) bestaanszekerheid, werk, participatie en ontmoeting voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid van belang is om te zorgen dat zij thuis kunnen blijven wonen.

Een ander vertrekpunt

De beoogde invoering van het Woonplaatsbeginsel en bijbehorend financieel verdeelmodel zorgen in de U16 direct voor meer eigenaarschap en betrokkenheid van regiogemeenten bij de beweging naar beschermd thuis. Het gesprek gaat niet langer alleen over de vormgeving van beschermd wonen, maar juist ook over de lokale steunstructuren die nodig zijn om te zorgen dat inwoners met een psychische kwetsbaarheid thuis kunnen blijven wonen. We kijken daarbij niet alleen naar de voorziening of het recht op beschermd wonen. Dankzij de aangekondigde doorcentralisatie gaan onze afspraken nu over veel meer dan de voorziening beschermd wonen, namelijk de randvoorwaarden die nodig zijn om in je eigen woonomgeving te kunnen blijven wonen en leven.

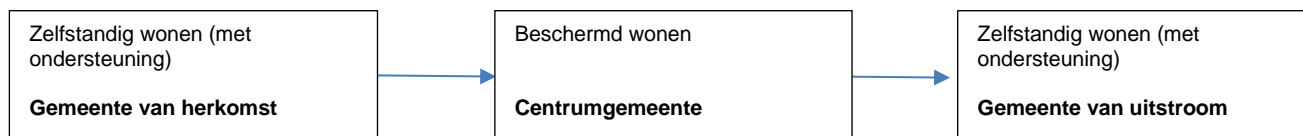
¹ <https://vng.nl/sites/default/files/2023-04/20230413-vng-position-paper-voor-rtg-woonplaatsbeginsel-17april23.pdf>

² De regio Utrecht telt 16 gemeenten: Bunnik, De Bilt, De Ronde Venen, Houten, IJsselstein, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Vijfheerenlanden, Woerden, Wijk bij Duurstede en Zeist.

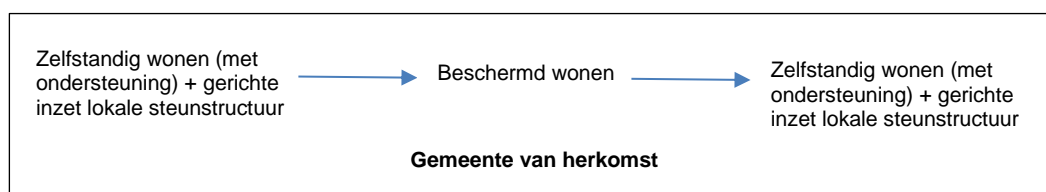
Gemeente van herkomst laat eigen inwoners niet los

Voor onze inwoners is de meerwaarde dat zij gedurende het volledige ondersteunings- en herstelproces niet los worden gelaten door hun eigen gemeente. Ook al verhuizen zij tijdelijk naar een andere plek. Deze beweging voorkomt dat inwoners te maken krijgen met een gefragmenteerde aanpak en schuivende verantwoordelijkheden tussen gemeenten. Hieronder hebben we deze verandering schematisch weergegeven.

Huidige situatie met centrumgemeenteregeling

Situatie na invoering Woonplaatsbeginsel en Verdeelmodel

Belangrijke randvoorwaarde is stevige regionale samenwerking om een versnipperd zorglandschap, administratieve rompslomp tussen gemeenten en inefficiënte uitvoering te voorkomen. Daar zijn wij in de U16 met elkaar in geslaagd. Een belangrijk aandachtspunt voor de komende periode blijft het instrumentarium om met elkaar te sturen op voldoende passend woonaanbod voor deze doelgroep. Het Wetsvoorstel Versterking regie op Volkshuisvesting dat momenteel in consultatie is, zal dit instrumentarium moeten bieden.

Om de gewenste beweging naar meer beschermd thuis te maken, is het naar onze mening nodig om met elkaar een ander vertrekpunt te hanteren dan een eenzijdige focus op zorg, ondersteuning en toezicht. Dit vraagt dat we vanuit een breder perspectief kijken naar wat mensen nodig hebben om zo veel als mogelijk zelfstandig te kunnen (blijven) wonen in hun eigen sociale leefomgeving. De invoering van het Woonplaatsbeginsel levert hier een belangrijke bijdrage aan.